

A study of advantages and disadvantages of rural tourism development in arid and semi-arid areas using the SWOT Model (case study: Kooh Sorkh (Red Mountain) , Kashmar county)

Hossein Rahimi
Assistant Professor, Payame Noor University

Abstract:

Tourism is one of the most important industries in the early twentieth century. It is a huge part of the economy of many countries and the cultural and social developments of human communities depend on this industry. However, the arid and semi-arid areas have a crucial role in tourist attraction because of their natural and cultural perspectives. This research tries to provide a strategy for the stable development of tourism in rural areas of Red Mountain city of Kashmar using field studies, advantages, disadvantages, opportunities and threats with the help of SWOT model. Due to the different opinions of social groups about tourism, three types of questionnaires (tourists, officials and rural households) were used for this propose. With the help of Cukran sampling, sample size of rural families was estimated 250 ones, and 130 of tourists were selected as random samples. With regard to the lack of experts at the local level, all efforts have been made to count all local authorities and relevant experts. Accordingly, a questionnaire was completed by 25 responsible individuals. The experimental surveys show that the vulnerabilities of these areas are high and they need to review and provide appropriate policies in order to solve problems and threats with the use of advantages and opportunities.

Key Words: Tourism, Rural Tourism, stable development, arid and semi-arid, SWOT model, Kooh Sorkh (Red Mountain)

بررسی قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه گردشگری روستایی در مناطق خشک و نیمه خشک با استفاده از مدل SWOT (مطالعه موردی: بخش کوه سرخ،

شهرستان کاشمر)

حسین رحیمی^۱

استادیار گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور

چکیده:

گردشگری از پدیده‌های مهم اوایل قرن بیستم، به عنوان یکی از منابع مهم اقتصادی و عاملی مؤثر در توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جوامع انسانی محسوب می‌شود. در این میان مناطق خشک و نیمه خشک به دلیل برخورداری از جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی می‌توانند نقش مهمی را در توسعه صنعت گردشگری در این مناطق ایفا نمایند. در این پژوهش با استفاده از روش مطالعات میدانی و تعیین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها به شیوه SWOT به ارائه استراتژی و راهبرد جهت توسعه پایدار گردشگری در مناطق روستایی بخش کوه سرخ شهرستان کاشمر پرداخته شده است. از آنجایی که نگرش گروه‌های مختلف به گردشگری یکسان نمی‌باشد، از ۳ نوع پرسشنامه (گردشگران، مسئولان و خانوار روستایی) استفاده شده است. با استفاده از روش نمونه‌گیری کوکران، حجم نمونه خانوار روستایی ۲۰۵ خانوار برآورد شده؛ همچنین از بین گردشگران، ۱۳۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. مسئولان نیز با توجه به محدود بودن تعداد کارشناسان در سطح محلی، تلاش شده تمامی کارشناسان و مسئولین محلی مرتبط نیز مورد تمام شماری قرار گیرند. براین اساس، پرسشنامه مسئولین برای ۲۵ نفر تکمیل شد تجزیه و تحلیل‌های تجربی در بخش مورد مطالعه نشان می‌دهد که آستانه آسیب‌پذیری این نواحی بالا بوده و نیازمند بازنگری و ارائه سیاست‌های مناسب جهت رفع ضعف‌ها و تهدیدها با استفاده از نقاط قوت و فرصت‌ها می‌باشد.

کلمات کلیدی: گردشگری، گردشگری روستایی، توسعه پایدار،

مناطق خشک و نیمه خشک، مدل SWOT، کوهسرخ

¹ .hosseinrahimi1987@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۳/۲۲

بررسی قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه گردشگری

روستایی در مناطق خشک و نیمه خشک با استفاده از

مدل SWOT

(مطالعه موردی: بخش کوه سرخ، شهرستان کاشمر)

۱- مقدمه

امروزه پدیده گردشگری به لحاظ درآمدزایی فراوان آن، بسیاری از کشورهای جهان را بر آن داشته تا سرمایه‌گذاری زیادی را به این بخش اختصاص دهند (۳۴، Tremblay، ۲۰۰۶). جلب و جذب گردشگر به منظور بازدید از مکان‌های دیدنی و آثار ملی باستانی به سرمایه‌گذاری بسیاری در زمینه آماده‌سازی مکان‌های مورد بازدید، احداث جاده‌های مطلوب قابل دسترسی، هتلها، وسایل نقلیه مناسب و نظایر اینها نیازمند است (۲۳، jiang، ۲۰۰۸). باتوجه به اینکه طی دهه‌های اخیر تجدید ساختار اقتصادی، باعث افول تولیدات روستایی و بسیاری از مشاغل شده است، گردشگری و فرصت‌های مربوط به آن و سرمایه‌گذاری در این بخش می‌تواند به عنوان یکی از راهبردهای توسعه پایدار در نواحی روستایی به حساب آید. از آن جا که قسمت اعظم کشور ایران در قلمرو مناطق خشک و بیابانی قرار دارد، شناخت دقیق و اصولی این مناطق و توانایی‌های آنها از ضروریات اساسی توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق و حتی کل کشور است. در این پژوهش ضمن معرفی جاذبه‌ها و پتانسیل‌های نواحی روستایی بخش کوه سرخ شهرستان کاشمر و با استفاده از الگوی تحلیل SWOT عوامل تأثیرگذار بر توسعه پایدار گردشگری در این مناطق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۲- گردشگری روستایی

اصولاً توسعه اقتصادی در هر کشوری نیازمند سرمایه‌گذاری در بخش‌ها و فعالیت‌های مختلف اقتصادی آن کشور است و بدون سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیربنایی و روبنایی، نمی‌توان انتظار گسترش اشتغال، تولید و رفاه اقتصادی را داشت. برای تحقق این امر، امروزه بسیاری از کشورهای جهان، تمایل شدیدی به جذب

سرمایه‌های خارجی پیدا کرده‌اند (شاگری و سلیمی، ۱۳۸۵: ۱). سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گردشگری و استفاده از توانهای بالقوه منطقه‌ای به منظور جذب گردشگر، یکی از راه‌های مناسب، بدین منظور است.

توریسم (گردشگری) از کلمه تور (tour) به معنای گشتن اخذ شده که ریشه در لغت لاتین tours به معنای دور زدن، رفت و برگشت بین مبدا و مقصد دارد. اولین نوشته‌ها راجع به گردشگری در دایره‌المعارف گردشگری و مسافرت بر ابعاد تاریخی این پدیده تمرکز داشته‌اند. در لغت‌نامه دهخدا جهانگردی و گردشگری به معنای عمل و شغل و سیاحت و در فرهنگ معین در اقطار عالم سفر کردن، آمده است (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۶: ۱۹). در فرهنگ لاروس توریسم به معنای مسافرت برای تفریح می‌باشد. واژه گردشگری روستایی، از دهه ۱۹۵۰ میلادی به بعد گسترش یافت و در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ میلادی بیشتر در زمینه اقتصاد گردشگری روستایی برای کشاورزان و جوامع محلی مورد توجه قرار گرفت و تا به حال برنامه ریزان و صاحب نظران با ارائه‌ی راهبردها و راهکارهای مختلف در فراهم کردن جذب توریسم، توسعه و گسترش فعالیت‌های توریستی انجام داده‌اند (افتخاری، ۱۳۸۵: ۸۴).

۳- گردشگری راهبردی برای توسعه روستایی

گردشگری روستایی یکی از شیوه‌هایی است که ممکن است آثار اقتصادی مهمی داشته باشد و به نوعی می‌تواند به کند شدن روند تخلیه سکونتگاه‌های روستایی و کاهش مهاجرت خانوار روستایی کمک نماید. توسعه گردشگری روستایی به عنوان راهبردی نوین از دهه ۵۰ به بعد آغاز گردید که در آن سیاست‌گذاران محلی در جوامع روستایی به اهمیت این راهبرد پی برده‌اند.

امروزه با توجه به رونق این صنعت پویا در تمامی مناطق موضوع گردشگری پایدار مطرح شده است. گردشگری پایدار سعی در تنظیم روابط بین جامعه میزبان، مکان گردشگری و گردشگران دارد؛ چراکه این رابطه می‌تواند پویا، سازنده و یا مخرب باشد و به دنبال تعدیل

فشار و بحران بین این عناصر است تا آسیب‌های محیطی و فرهنگی را به حداقل رسانده، رضایت بازدید کنندگان را فراهم آورده و به رشد اقتصادی ناحیه کمک کند. گردشگری می‌تواند با مشارکت در اشتغالزایی و ایجاد درآمد، اقتصاد جوامع محلی را احیاء کند و نیز می‌تواند در تقویت فرهنگ محلی سهیم باشد و در حفظ محیط زیست یا بازسازی محیط زیست طبیعی و انسان ساخت تغییر ایجاد کند. از طرف دیگر گردشگری قادر است اقتصاد جوامع محلی را تضعیف کند و کیفیت زندگی را کاهش دهد (رضوانی ۱۳۸۴: ۵۵). بنابراین در توسعه روستایی رویکردها و راهبردهای مختلفی نظیر رویکرد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی - فضایی و جامع مطرح است. راهبرد توسعه روستایی همه جانبه یا یکپارچه روستایی و راهبرد توسعه پایدار از جمله راهبردهایی هستند که رویکردی جامع نسبت به برنامه‌ریزی توسعه روستایی دارند (رضوانی، ۱۳۸۴: ۹۳). در زمینه ارتباط بین گردشگری و توسعه روستایی سه دیدگاه مطرح است:

دیدگاه اول، گردشگری را به مثابه راهبردی برای توسعه روستایی به کار می‌گیرد. در این دیدگاه با توجه به روند روزافزون تخریب روستاها و افول کشاورزی سعی در ارائه راهبردهای جدیدی برای احیاء نواحی روستایی از طریق ایجاد فعالیت‌های مکمل و یا متحول نمودن این نواحی با توجه به منابع طبیعی و انسانی آنها دارند و تنها راه احیاء مجدد این روستاها را ارائه برنامه‌هایی می‌دانند که بتوانند هم از منابع طبیعی و انسانی آنها بهره ببرند و هم باعث ایجاد درآمد و افزایش رفاه ساکنان نواحی روستایی گردند.

در دیدگاه دوم، گردشگری به مثابه سیاستی برای بازساخت سکونتگاه‌های روستایی مورد توجه قرار می‌گیرد. طرفداران این نظریه معتقدند که قادرند از اتکالی بیش از حد تولید کنندگان روستایی به کشاورزی بکاهند و آنها را در فرصتهای اقتصادی جدیدی به کار گیرند. از این رو در این راهبرد معمولاً ۳ رویکرد زیر دنبال می‌شود:

۱- گردشگری روستایی به عنوان سیاست بازساخت

۲- بازسازی در برابر افول کشاورزی

۳- توسعه، بهبود فرآورده‌ها و محصولات گردشگری در دیدگاه سوم، گردشگری روستایی به مثابه ابزاری برای توسعه پایدار و حفاظت از منابع طبیعی مطرح است. همچنین بر این نکته تأکید دارد که در قالب توسعه گردشگری، بشر قادر خواهد بود که جوانب خاصی از محیط در جهت مثبت یا منفی تعدیل یا دستگیری شود. به همین منظور این استراتژی‌ها معمولاً دو رویکرد زیر را دنبال می‌کنند:

۱- گردشگری روستایی ابزاری برای توسعه پایدار

۲- پراکنش و توزیع به منظور محافظت از سرمایه‌ها و منابع گردشگری

با توجه به دیدگاه‌ها و نظریه‌های مختلف به گردشگری، توسعه روستایی، اهداف و آثار یاد شده برای آنها، می‌توان گفت که گردشگری روستایی از یک طرف با فراهم آوردن فرصت‌های جدید برای بسیاری از روستاها به عنوان وسیله‌ای است که به جوامع روستایی حیات دوباره می‌دهد و موجب توسعه این نواحی می‌شود. از طرف دیگر توسعه بدون برنامه‌ریزی، سبب آسیب‌های اجتماعی و زیست محیطی در سکونتگاه‌های روستایی شده است. بنابراین باید با توجه به ویژگی‌های محیطی و شرایط هر مکان، نوع خاص یا ترکیبی از این رویکردها و استراتژی‌ها برای توسعه گردشگری در مناطق روستایی بهره جست (افتخاری و قادری، ۱۳۸۱: ۳۰).

در این راستا توسعه پایدار گردشگری توسعه‌ای است که در آن توازن و تعادل، حفظ ارزش‌ها و کیفیت اخلاقیات و اصول اقتصادی و نیز مزیت‌های اقتصادی همه به همراه هم دیده شده و کوشش می‌شود تا توسعه‌ای متعالی و متعادل و همه جانبه جایگزین توسعه صرفاً اقتصادی گردد. در این دیدگاه، توسعه گردشگری با استفاده از منابع موجود به گونه‌ای است که ضمن پاسخ دادن به نیازهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ضوابط قانونی جامعه و انتظارات گردشگران بتواند وحدت، یکپارچگی، هویت فرهنگی، سلامت محیط

جدول (۱-۱) تقسیمات سیاسی شهرستان کاشمر

نام بخش	نام دهستان	نام روستاها
بخش کوهسرخ	دهستان بر کوه	مکی، کوشه، کوشه نما، نامق، ایور، تنورچه، موشک، تولا، علی آباد، بختیار، چلیو و اکبرآباد
	دهستان بررود	طرق، پایین دره، قراچه، کریز، تجرود، بندقراء، خرو و کلاته تیمور
	دهستان تکاب	خضریگ، اوندر، خضرآباد، دهمیان، قصون، توندر، سنجدک و داغی
بخش مرکزی	بالا ولایت	
	پایین ولایت	

منبع: نگارنده

جدول (۲-۱) سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵

نام	جمعیت کل	درصد کل
بخش کوهسرخ	۲۷۱۳۷	۹/۰
نقطه شهری	۴۸۲۰	۱۷/۷۶
نقاط روستایی	۲۲۳۱۷	۸۲/۲۴

منبع: نگارنده

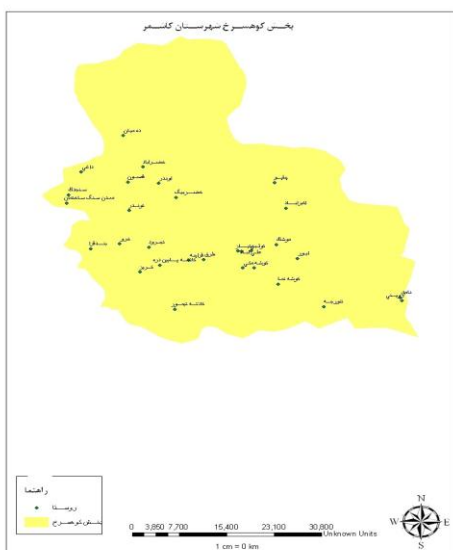
متوسط بعد خانوار در این بخش در همین سرشماری برابر با ۲/۷ نفر می باشد و تعداد ۴۰ آبادی در این بخش وجود دارد که فقط تعداد ۲۹ آبادی دارای جمعیت دائم می باشند و بقیه آبادی ها یا بطور کلی خالی از جمعیت هستند و یا به صورت فصلی تعداد کمی جمعیت در آنها سکونت دارند. کلیه مردم ساکن این بخش مسلمان و شیعه اثنی عشری می باشند. زبان مردم فارسی با لهجه و گویش محلی نزدیک به فارسی دری است. اغلب مردم به پیشه زراعت و دامپروری و تا حدودی قالیبافی اشتغال دارند و عمده درآمد ایشان از این سه راه تأمین می شود. این بخش دارای پتانسیلهای بالقوه ای از نظر طبیعی و انسانی برای جذب توریست می باشد. از جاذبه های طبیعی می توان به تنگل (جنگل)، تنگل آب، تنگل باغ غازی، تنگل قوزستان، تنگل دربنا، تنگل بریدر، تنگل خونیه،

زیست، تعادل اقتصادی و رفاه مردم محلی را تأمین کرد. در این میان مناطق خشک و نیمه خشک به دلیل برخورداری از جاذبه های طبیعی و فرهنگی می تواند نقش مهمی را در توسعه صنعت گردشگری ایفا نمایند. در این راستا گردشگری روستایی به عنوان یک راهبرد می تواند با برنامه ریزی اصولی و شناسایی مزیت ها و محدودیت های گردشگری روستایی، نقش مؤثری در توسعه و تنوع بخشی به اقتصاد محلی، منطقه ای و ملی، بر عهده داشته باشد. امروزه در ارتباط با گردشگری در مناطق بیابانی و خشک مطالعات زیادی در دنیا صورت گرفته است. بنابراین آگاهی در مورد مناطق خشک و سرمایه گذاری برای ایجاد و توسعه الزامات مرتبط با توسعه گردشگری به خصوص در نواحی محلی به عنوان یک اصل مطرح می باشد و در ارتباط با مفاهیم زیر معنا می یابد: سرمایه گذاری در تربیت نیروی انسانی، سرمایه گذاری در راستای عملیاتی کردن پروژه های گردشگری، برابری سرمایه بخش عمومی و خصوصی و سیاست تمرکز سرمایه از جمله فعالیت های عملیاتی به شمار می آید که می تواند زمینه های توسعه بیابان ها را فراهم آورد. بنابراین توسعه گردشگری در تمامی مناطق به ویژه مناطق روستایی خشک می تواند نقش مهمی در متنوع سازی اقتصاد این جوامع داشته و زمینه ساز توسعه پایدار باشد، از طرف دیگر وسیله ای برای تحریک رشد اقتصاد ملی از طریق غلبه بر انگاره های توسعه نیافتگی و بهبود استانداردهای زندگی مردم محلی به حساب آید. ۳-

محدوده مورد مطالعه

بخش کوه سرخ با وسعتی معادل ۲۱۹۳ کیلومتر مربع شامل نیمه شمالی شهرستان کاشمر می شود. کوهسرخ یکی از بخش های دوگانه شهرستان کاشمر در فاصله ۳۵ کیلومتری شمال شهرستان به مرکزیت شهر ریوش می باشد. این بخش منطقه ای کوهستانی و فلات مانند است و به دلیل طبیعت بسیار زیبای زمین شناسی و ژئومورفولوژی می توان آن را آزمایشگاه جغرافیا نامید.

نقشه (۱-۳) نقشه بخش کو هسرخ

منبع: نگارنده

۴- یافته‌های تحقیق

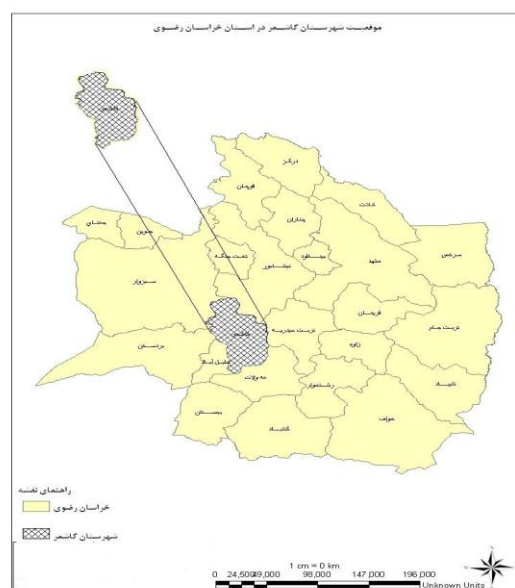
در مرحله اول این مقاله از روش‌های پیمایش میدانی و مطالعات اسنادی برای تعیین نوع جاذبه‌ها و وضعیت گردشگری در روستاهای هدف استفاده شد. در مرحله دوم از نوع پرسشنامه (خانوار روستایی، مسئولان و گردشگران) استفاده شده است. با استفاده از روش نمونه‌گیری کوکران حجم نمونه خانوار روستایی ۲۰۵ خانوار برآورد گردید. همچنین از بین گردشگران ۱۳۰ گردشگر به عنوان نمونه انتخاب گردید. از مسئولان نیز با توجه به محدود بودن تعداد کارشناسان در سطح محلی، تلاش شده تمامی کارشناسان و مسئولین محلی مرتبط نیز مورد تمام شماری قرار گیرند. براین اساس، پرسشنامه مسئولین برای ۲۵ نفر تکمیل شد در مرحله سوم با استفاده از پرسشنامه، نسبت به تعیین وزن هر عامل در هر رکن از مدل SWOT توسط جامعه آماری اقدام شد. جهت تعیین وزن هر کدام از ارکان چهارگانه SWOT از طیف لیکرت به شکل خیلی زیاد امتیاز ۵، زیاد امتیاز ۴، متوسط امتیاز ۳، کم امتیاز ۲ و خیلی کم امتیاز ۱ استفاده شده است.

۵- تجزیه و تحلیل شاخص‌های SWOT

پس از تدوین و استخراج اطلاعات میدانی، اسنادی، مصاحبه و پرسشنامه از تحلیل سوات برای سنجش محدودیتها

رودخانه‌ها، کوه‌ها، آبگرم‌ها، یخچالهای طبیعی و الیغها اشاره نمود. از بین جاذبه‌های انسانی می‌توان به آثار باستانی چون بند شاهی، قلعه دختر، قلعه پسر، سروروش، قبرستان قدیمی نامق، قلعه قدیمی چوقان و مزارها و اماکن زیارتی شامل مزار شیخ ابوالحسن، ملانور محمد مکی، پشت پنجه، موشک، چهل مردان، تک زیارت و مزار شیخ محمد حسین اشراقی و همچنین فرهنگ و آداب و رسوم قدیمی و سنتی که هنوز بعضی از این آداب و رسوم و فرهنگ از گذشته باقی مانده، اشاره کرد.

نقشه (۱-۱) موقعیت شهرستان کاشمر در استان خراسان رضوی

نقشه (۱-۲) تقسیمات سیاسی شهرستان کاشمر به تفکیک دهستانها

نمودار (۱-۱): عوامل اصلی تأثیرگذار بر توریسم روستایی در

ناحیه مورد مطالعه براساس مدل swot

فرصتها:

- افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح در بین مردم شهری و حومه
- وجود قطب جمعیتی در نزدیکی کوهسرخ
- افزایش توجه دولت به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در منطقه
- افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در منطقه
- وجود نیروهای متخصص و با تجربه در همجواری ناحیه
- وجود نهادها و سازمانهای دولتی و غیر دولتی در نواحی اطراف
- عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب به گردشگران در مناطق تفریحی رقیب و ...

تهدیدها:

- افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب در مقایسه با منطقه کوهسرخ
- عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت برای گسترش گردشگری در منطقه
- افزایش تمایل و انگیزه گردشگران به مسافرت به سایر مناطق تفریحی نزدیک
- تراکم بیش از حد جهت و شلوغی منطقه
- آلودگی منابع آب و خاک و اقلیم منطقه
- افزایش تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران به منطقه
- از بین رفتن پوشش گیاهی و محیط زیست
- تخریب باغات و مزارع کشاورزی
- از بین رفتن فرهنگ محلی و سنتی

نقاط قوت

- چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد از جمله مراتع و باغات در منطقه
- وجود ارتفاعات و قله مرتفع به منظور توریسم کوهستان
- جاذبه‌های ورزشی و تفریحی در منطقه
- همجواری با شهرهای کاشمر و تربت حیدریه
- وجود قنات، چشمه‌ها و سایر جاذبه‌های گردشگری در منطقه
- آداب و رسوم و فرهنگ محلی منحصر به فرد
- وجود محیط آرام و بی سر و صدا
- وجود جاذبه‌های ژئوتوریسم و اکوتوریسم
- وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی

و مزیت‌های گردشگری روستایی استفاده گردید. تحلیل SWOT برای تعیین استراتژی توسعه گردشگری در روستاهای نمونه بخش کوه کاشمر در فازهای زیر انجام شد.

تیین مهمترین فرصتهای موجود جهت ارائه طرح راهبردهای تهاجمی با تکیه بر بهره‌گیری از برتری‌های رقابتی روستاهای هدف گردشگری

تیین مهمترین فرصتهای موجود جهت ارائه راهبردهای بازنگری، تخصیص مجدد منابع برای رفع نقاط ضعف درونی روستاهای هدف گردشگری

تیین مهمترین ضعف‌های درون روستاهای هدف گردشگری به منظور ارائه راهبردهای تنوع بخشی روستاهای هدف گردشگری

تیین مهمترین تهدیدهای موجود جهت ارائه راهبردهای تدافعی در جهت رفع آسیب پذیری روستاهای هدف گردشگری

۱-۵- بررسی عوامل داخلی مؤثر بر توسعه گردشگری در روستاهای هدف

به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف محیط درونی روستاهای هدف در چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و سازمانی مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج آن در نمودار ۱ ارائه شده است.

۲-۵- بررسی عوامل خارجی مؤثر بر توسعه گردشگری در روستاهای هدف

به منظور شناسایی فرصتها و تهدیدهای محیط بیرونی روستاهای هدف نیز در چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و سازمانی مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج آن در نمودار ۱ ارائه شده است.

در مجموع تعداد ۱۶ نقطه قوت و فرصت به عنوان مزیت‌ها و تعداد ۲۰ ضعف و تهدید به عنوان محدودیت‌های پیش روی روستاهای هدف گردشگری بخش کوه سرخ شناسایی شده است.

۳-۵ تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، تعداد ۹ نقطه قوت داخلی در برابر ۱۱ نقطه ضعف داخلی و تعداد ۷ فرصت بیرونی در برابر ۹ تهدید بیرونی تعیین شده است.

جدول (۱-۳): ماتریس تحلیل SWOT رتبه‌بندی و اولویت سنجی نقاط ضعف توسعه گردشگری منطقه کوه سرخ (از دید مردم، مسئولان و گردشگران)

مستولین					گردشگران					مردم					نقاط ضعف
رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	
۵	۲.۳۳	۰.۴۱	۱۱۲	۴.۴۸	۱	۲.۵۴	۰.۴۲	۵۹۴	۴.۶۰	۳	۲.۵۹	۰.۴۲	۹۴۶	۴.۵۹	نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی و رفاهی
۲	۲.۵۰	۰.۴۴	۱۲۲	۴.۴۸	۲	۲.۵۴	۰.۴۲	۵۸۵	۴.۵۷	۲	۲.۵۹	۰.۴۲	۹۴۶	۴.۵۹	عدم وجود برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری‌های دولتی
۱	۲.۵۶	۰.۴۵	۱۲۴	۴.۹۶	۳	۲.۴۲	۰.۴۰	۵۷۳	۴.۴۴	۱	۲.۶۵	۰.۴۳	۹۷۳	۴.۷۲	توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال
۴	۲.۳۹	۰.۴۲	۱۱۵	۴.۶۰	۴	۲.۳۰	۰.۳۸	۵۸۳	۴.۱۵	۶	۲.۴۰	۰.۳۹	۸۷۸	۴.۲۶	نامناسب بودن تسهیلات بهداشتی و خدماتی
۹	۲.۰۵	۰.۳۶	۱۰۰	۴.۰۰	۵	۲.۳۰	۰.۳۸	۵۳۴	۴.۲۰	۱۰	۱.۸۵	۰.۳۰	۶۸۶	۳.۳۳	گرایش غالب مردم به استفاده اختصاصی از فضای روستا
۳	۲.۴۴	۰.۴۳	۱۱۸	۴.۷۲	۶	۲.۳۰	۰.۳۸	۵۲۸	۴.۱۵	۴	۲.۴۰	۰.۳۹	۸۹۶	۴.۳۴	عدم آشنایی و آموزش روستاییان در برخورد با گردشگران
۶	۲.۲۷	۰.۴۰	۱۱۰	۴.۴۰	۷	۲.۲۴	۰.۳۷	۵۱۴	۴.۰۴	۱۱	۱.۸۵	۰.۳۰	۶۷۰	۳.۲۵	تعارض و تفاوت میان فرهنگ گردشگران و مردم روستا
۷	۲.۲۷	۰.۴۰	۱۱۰	۴.۴۰	۸	۲.۱۸	۰.۳۶	۵۰۸	۳.۹۳	۸	۲.۰۳	۰.۳۳	۷۵۰	۳.۶۴	عدم تمایل مردم جهت سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری
۱۱	۱.۹۹	۰.۳۵	۹۶	۳.۸۴	۹	۲.۱۲	۰.۳۵	۴۹۳	۳.۸۲	۹	۱.۹۷	۰.۳۲	۷۲۶	۳.۵۲	نامناسب بودن تأسیسات و تجهیزات تفریحی و ورزشی
۱۰	۲.۰۵	۰.۳۶	۹۹	۳.۹۶	۱۰	۲.۱۲	۰.۳۵	۴۸۷	۳.۸۰	۵	۲.۴۰	۰.۳۹	۸۸۶	۴.۳۰	نامناسب بودن زیرساختهای محیطی و کالبدی
۸	۲.۱۶	۰.۳۸	۱۰۴	۴.۱۶	۱۱	۱.۹۴	۰.۳۲	۴۵۲	۳.۵۰	۷	۲.۲۸	۰.۳۷	۸۳۴	۴.۰۴	عدم نیروی متخصص و آموزش دیده
	۲۵	۴.۴۰				۲۵	۴.۱۳				۲۵	۴.۰۶			جمع

بزرگترین نقطه ضعف منطقه شناخته شده است که این مسئله با توجه به عدم وجود هتل مناسب در منطقه و خا نه‌های ارزان قیمت جهت اسکان منطقی می‌باشد که در واقع با دو دیدگاه دیگر در یک راستا می‌باشد. تعارض و تفاوت میان فرهنگ گردشگران و مردم روستا از نظر مردم منطقه کم اهمیت‌ترین نقطه ضعف منطقه می‌باشد با توجه به این که اکثر گردشگران منطقه از شهرهای اطراف می‌باشند تفاوتهای فرهنگی و زبانی بین آنها بسیار کم می‌باشد. از دیدگاه گردشگران منطقه عدم وجود نیروهای متخصص و آموزش دیده جهت راهنمایی منطقه کم اهمیت‌ترین نقطه ضعف برآورد شده که با توجه به این که اکثر گردشگران منطقه بومی منطقه هستند امری پذیرفتنی می‌باشد

با توجه به جدول شماره یک نقاط ضعف منطقه مورد پژوهش از دیدگاه سه گروه مورد نظر به شرح زیر می‌باشد: توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال از دیدگاه ساکنین منطقه و مسئولین منطقه با اهمیت‌ترین نقطه ضعف منطقه برآورد شده است که تقریباً با توجه به این که در فصول بهار و انتهای تابستان بخصوص شهریور ماه بیشترین پذیرای جمعیت در این بخش می‌باشد و با توجه به تابستانهای گرم و زمستانهای بسیار سرد عدم توزیع گردشگران در طول سال منطقی می‌باشد برای ایجاد تعادل با ایجاد تاسیسات ورزشی مانند کمپهای کوهنوردی در منطقه و پیستهای اسکی و منازل ارزان جهت اسکان راهکار ساده‌ای جهت تعادل توزیع گردشگری در سال در منطقه می‌تواند باشد. اما از دیدگاه گردشگران منطقه نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی و رفاهی

جدول (۱-۴): تحلیل swot رتبه‌بندی و اولویت سنجی نقاط قوت توسعه گردشگری منطقه کوهسرخ

(از دید مردم، مسئولان و گردشگران)

رتبه	مسئولین				گردشگران					مردم					نقاط قوت
	رتبه	وزن نسبی	مجموع وزنها	بالاترین وزنها	رتبه	وزن نسبی	مجموع وزنها	بالاترین وزنها	رتبه	وزن نسبی	مجموع وزنها	بالاترین وزنها			
۱	۳.۲۸	۰.۵۶	۱۲۵	۵	۱	۳.۴۲	۰.۵۵	۶۳۶	۴.۹۶	۱	۳.۲۹	۰.۵۵	۹۹۷	۴.۹۶	چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد به همراه فضای سبز و باغات در این نواحی
۲	۳.۲۸	۰.۵۶	۱۲۵	۵	۲	۳.۳۰	۰.۵۳	۶۰۷	۴.۷۴	۳	۳.۲۳	۰.۵۴	۹۸۴	۴.۸۷	وجود قنوات و چشمه‌ها و جاذبه‌های گوناگون در این نواحی
۴	۳.۰۴	۰.۵۲	۱۱۷	۴.۶۸	۳	۳.۱۷	۰.۵۱	۵۸۰	۴.۵۶	۴	۲.۹۳	۰.۴۹	۸۹۷	۴.۴۴	داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا
۳	۳.۲۸	۰.۵۶	۱۲۵	۵	۴	۳.۱۱	۰.۵۰	۵۷۵	۴.۴۹	۲	۳.۲۳	۰.۵۴	۹۸۵	۴.۸۷	وجود ارتفاعات و قله مرتفع جهت انجام ورزش‌ها
۵	۲.۷۵	۰.۴۷	۱۰۵	۴.۲۰	۵	۲.۷۴	۰.۴۴	۵۰۶	۳.۹۵	۵	۲.۶۹	۰.۴۵	۸۲۱	۴.۰۶	وجود آداب و رسوم و فرهنگ محلی و سنتی
۶	۲.۵۸	۰.۴۴	۹۹	۳.۹۶	۶	۲.۵۵	۰.۴۱	۴۷۶	۳.۷۱	۶	۲.۶۳	۰.۴۴	۸۰۲	۳.۹۷	جاذبه‌های ورزشی و تفریحی این نواحی
۷	۲.۵۲	۰.۴۳	۹۶	۳.۸۴	۷	۲.۴۳	۰.۳۹	۴۴۷	۳.۴۹	۸	۲.۲۷	۰.۳۸	۶۹۴	۳.۴۳	وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی
۸	۲.۲۲	۰.۳۸	۸۶	۳.۴۴	۸	۲.۳۰	۰.۳۷	۴۲۲	۲.۲۹	۷	۲.۵۱	۰.۴۲	۷۵۶	۳.۷۴	نزدیکی به شهرهای کاشمر و تربت حیدریه
۹	۲.۰۵	۰.۳۵	۷۹	۳.۱۶	۹	۱.۹۹	۰.۳۲	۳۷۳	۲.۹۱	۹	۲.۲۱	۰.۳۷	۶۸۲	۳.۳۷	دسترسی آسان و مناسب به این نواحی برای گردشگران
	۲۵	۴.۲۷				۲۵	۴.۰۲				۲۵	۴.۱۸			مجموع

زیبا. دره‌های آباد و خرم امری منطقی از دیدگاه سه گروه مشارکت کننده میباشد. دسترسی آسان و مناسب به این نواحی برای گردشگران کم اهمیت ترین نقطه قوت از دید سه گروه می باشد با توجه به راه‌های متوسط در منطقه لزوم رسیدگی به راهها و استاندارد سازی آنها امری بدیهی می باشد تا این مورد را به نقطه قوتی بهتر برای منطقه تبدیل کرد.

با توجه به جدول شماره دو نقاط قوت منطقه مورد پژوهش از دیدگاه سه گروه مورد نظر به شرح زیر میباشد: چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد به همراه فضای سبز و باغات در این نواحی از دیدگاه سه گروه مشارکت کننده با اهمیت ترین نقطه قوت منطقه برآورد شده است با توجه به طبیعت بکر منطقه و وجود آبشارها. قنوات متعدد در منطقه. دریاچه‌های مصنوعی. کوچه‌های بسیار

جدول (۱-۵): تحلیل swot رتبه بندی و اولویت سنجی نقاط فرصت توسعه گردشگری منطقه کوهسرخ

(از دید مردم، مسئولان و گردشگران)

رتبه	مسئولین				گردشگران					مردم					نقاط فرصت
	رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	رتبه	مقیاس	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	
۱	۴.۲۰	۰.۷۰	۱۲۲	۴.۸۸	۱	۴.۰۵	۰.۶۶	۶۰۰	۴.۶۵	۱	۴.۰۹	۰.۶۸	۹۸۰	۴.۷۵	افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در بخش گردشگری
۲	۴.۰۲	۰.۶۷	۱۱۸	۴.۷۲	۲	۴.۰۵	۰.۶۶	۶۰۰	۴.۶۵	۲	۳.۳۷	۰.۶۲	۸۹۹	۴.۳۶	عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب به گردشگران در مناطق تفریحی رقیب
۳	۳.۶۶	۰.۶۱	۱۰۶	۴.۲۴	۳	۳.۶۲	۰.۵۹	۵۳۰	۴.۱۰	۳	۳.۴۹	۰.۵۸	۸۴۲	۴.۰۸	افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح در بین مردم شهری و مردم حومه
۴	۳.۴۲	۰.۵۷	۱۰۲	۳.۹۹	۴	۳.۵۰	۰.۵۷	۵۲۵	۳.۷۵	۷	۳.۳۷	۰.۵۶	۸۲۱	۳.۹	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در این مناطق
۵	۳.۲۴	۰.۵۴	۹۵	۳.۸۰	۵	۳.۳۲	۰.۵۴	۴۸۵	۳.۷۵	۶	۳.۴۳	۰.۵۷	۸۲۴	۴	وجود نهادها و سازمانهای دولتی و غیر دولتی در کاشمر و تربت حیدریه
۷	۳.۲۴	۰.۵۴	۹۴	۳.۷۶	۶	۳.۲۶	۰.۵۳	۴۷۹	۳.۷۱	۴	۳.۴۹	۰.۵۸	۸۳۷	۴.۰۶	وجود نیروهای متخصص و با تجربه در نزدیکی این نواحی
۶	۲۵	۰.۵۴	۹۵	۳.۸۰	۷	۳.۱۹	۰.۵۲	۴۶۶	۳.۶۱	۵	۳.۴۳	۰.۵۷	۸۲۶	۴	وجود قطب جمعیتی در نزدیکی این نواحی از جمله کاشمر و تربت حیدریه
		۴.۱۷				۲۵	۴.۰۷				۲۵	۴.۱۶			جمع

جهت تبدیل شدن به یک منطقه گردشگری مهم در جنوب غربی خراسان رضوی خواهد بود و این مهم محقق نخواهد شد مگر با توجه دولت و سرمایه گذاری در منطقه با توجه به پتانسیلهای موجود در منطقه. در رابطه با نقاط کم اهمیت فرصت در منطقه از دیدگاه سه گروه

با توجه به جدول شماره سه نقاط فرصت منطقه مورد پژوهش از دیدگاه سه گروه مورد نظر به شرح زیر می باشد: افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری در بخش گردشگری بزرگترین فرصت منطقه اولویت از دیدگاه سه گروه شرکت

وجود قطب جمعیتی در نزدیکی این نواحی از جمله کاشمر و تربت حیدریه دارای فرصتی کم اهمیت شمرده شده که با توجه به اکولوژی خاص منطقه تقریباً امری صحیح می باشد چون در صورت رونق منطقه این قطبها به نواحی دوردست هم کشیده خواهد شد. از دیدگاه مسئولین وجود نیروهای متخصص و با تجربه در نزدیکی این نواحی فرصت کم اهمیتی برآورد شده است که البته اگر این نیروهای متخصص در راستای گسترش گردشگری در منطقه باشد قطعاً بهترین فرصت تبدیل خواهد شد

مشارکت کننده دیدگاهها متفاوت می باشد از دیدگاه مردم ساکن در منطقه افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در این مناطق کمترین اهمیت فرصت شناخته شده است با توجه به مشارکت بالای دولت در همه موارد و مشکلات برای بخش خصوصی جهت فعالیت این برداشت مردم منطقی بنظر میرسد اما باید این دیدگاهها با فراهم کردن زمینه های مناسب از طرف دولت و مردم منطقه تغییر داد و زمینه را برای سرمایه گذاری بخش خصوصی فراهم کرد تا منطقه سریع تر به سمت خودکفایی اقتصادی حرکت کند. از دیدگاه گردشگران

جدول (۱-۶): تحلیل SWOT رتبه بندی و اولویت سنجی نقاط تهدید توسعه گردشگری منطقه کوهسرخ

(از دید مردم، مسئولان و گردشگران)

مستولین					گردشگران					مردم					تهدید
رتبه	میانگین	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	مجموع وزنها	میانگین وزنها	
۱	۳.۱۰	۰.۵۲	۱۱۹	۴.۷۶	۱	۳.۱۹	۰.۵۳	۶۱۲	۴.۸۱	۱	۳.۰۸	۰.۵۰	۹۳۴	۴.۵۳	افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب
۵	۳.۰۲	۰.۵۳	۱۱۶	۴.۶۴	۲	۳.۱۴	۰.۵۳	۶۰۱	۴.۷۳	۲	۳.۰۰	۰.۴۹	۹۰۹	۴.۴۱	تخریب زمین های کشاورزی و مزارع روستایی
۳	۳.۱۰	۰.۵۲	۱۱۹	۴.۷۶	۳	۳.۱۰	۰.۵۲	۵۹۴	۴.۶۷	۳	۲.۹۴	۰.۴۸	۸۹۰	۴.۳۲	از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی و آثار تخریبی آن
۴	۳.۱۰	۰.۵۳	۱۱۹	۴.۷۶	۴	۲.۹۷	۰.۵۰	۵۶۹	۴.۴۸	۴	۲.۹۰	۰.۴۷	۸۷۹	۴.۲۶	افزایش تمایل و انگیزه ی گردشگران به مسافرت به نواحی تفریحی همجوار
۲	۳.۱۰	۰.۵۳	۱۱۹	۴.۷۶	۵	۲.۹۴	۰.۴۹	۵۶۴	۴.۲۴	۵	۲.۸۷	۰.۴۷	۸۶۹	۴.۲۱	عدم ارائه ی مجوز و تسهیلات از سوی دولت برای گسترش گردشگری در این نواحی
۶	۲.۵۲	۰.۵۳	۹۷	۳.۸۸	۶	۲.۵۷	۰.۴۳	۴۹۲	۳.۸۷	۶	۲.۷۶	۰.۴۵	۸۳۶	۴.۰۵	آلودگی منابع آب، خاک و اقلیم در این نواحی نسبت به نواحی رقیب
۷	۲.۵۲	۰.۴۳	۹۷	۳.۸۸	۷	۲.۵۱	۰.۴۲	۴۸۲	۳.۷۹	۸	۲.۶۳	۰.۴۳	۷۹۶	۳.۸۶	ازدیاد تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران به ناحیه
۸	۲.۳۹	۰.۴۳	۹۲	۳.۶۸	۸	۲.۴۳	۰.۴۱	۲۶۵	۳.۶۶	۸	۲.۴۸	۰.۴۰	۷۵۰	۳.۶۴	از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی
۹	۲.۱۳	۰.۴۱	۸۲	۳.۲۸	۹	۲.۱۷	۰.۳۶	۴۱۷	۳.۲۸	۹	۲.۳۲	۰.۳۸	۷۰۴	۳.۴۱	تراکم بیش از حد جمعیت و شلوغ شدن این نواحی به نسبت نواحی رقیب
	۲۵	۴.۲۶				۲۵	۴.۱۹				۲۵	۴.۰۷			جمع

منبع: یافته های تحقیق

به منظور ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین روستاهای مورد مطالعه

• شناسایی و بهره‌گیری از جاذبه‌ها، فرآورده‌ها و دیگر مزیت‌های نسبی گردشگری این نواحی از جمله (قنات، رودخانه‌ها، چشمه‌ها، کوه‌ها و اماکن تاریخی و ...) جهت رقابت با سایر مناطق تفریحی رقیب

- استراتژی‌های تنوع (ST)

• تنوع‌بخشی به امکانات، فعالیتها و خدمات به منظور جلب رضایت گردشگران و بالطبع افزایش تعداد گردشگران در بخش کوهسرخ و همچنین بکارگیری طبقات مختلف مردم روستاها در فعالیت‌های متنوع و مختلف. گردشگری.

• ظرفیت‌پذیری و تعیین حد مطلوب تراکم جمعیت در مکانهای مختلف گردشگری در روستاهای مورد مطالعه در جهت کاهش فشار و تراکم بیش از حد به این مکانها و جاذبه‌ها و جلوگیری از بین رفتن و تخریب آنها

• تنوع‌بخشی و توسعه برنامه‌های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه‌های طبیعی و انسانی، خصوصیات بارز فرهنگی، معماری و آداب و رسوم روستایی این بخش در شهر کاشمر و تربت حیدریه و شهر رویش (مرکز بخش) و شرکت در سایر جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و سمینارها به طور فعالانه.

• توسعه و تجهیز مسیرهای گردشگری بخش کوهسرخ و ایجاد و نسب علائم، قوانین و مقررات در این مکانها و تدوین دفترچه‌های راهنما برای گردشگران و آموزش آنها

• بهره‌برداری از توان تشکیلاتی، قوانین و مقررات در جهت کاهش مخاطرات و آلودگی‌های اکولوژیکی و زیست محیطی در مناطق و مکانهای گردشگری

- استراتژی بازنگری (WO)

• ضمن بازنگری به نوع و نحوه برنامه‌ریزی و حمایت دولتی از نواحی گردشگری روستایی و بهره‌گیری منطقی از نهادها، قوانین و مقررات حمایتی در جهت توسعه و تجهیز زیرساختارها، تسهیلات و

با توجه به جدول شماره چهار نقاط تهدیدمنطقه مورد پژوهش از دیدگاه سه گروه مورد نظر به شرح زیر میباشد:

از دیدگاه سه گروه مشارکت‌کننده افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب بزرگترین تهدید برای منطقه برآورد شده است با توجه به مناطقی مانند بخش کدکن و بخش بایگ و مناطق بیلاقی اطراف نیشابور چندان بی‌منطق نیست بنابراین باید با توجه به نقاط قوت و فرصتهای موجود در منطقه نقاط تهدید را به حداقل رساند تا یک توسعه پایدار در منطقه ایجاد کرد. از دیدگاه سه گروه مشارکت‌کننده تراکم بیش از حد جمعیت و شلوغ شدن این نواحی به نسبت نواحی رقیب کم‌اهمیت‌ترین عامل تهدید شناخته شده است از آنجایی که سه گروه بر این باورند که افزایش جمعیت نمی‌تواند تهدیدی ایجاد کند و باعث رونق منطقه میشود اما اگر زیر ساختها و پتانسیل منطقه جهت پذیرش این جمعیت مناسب نباشد به یک تهدید بزرگ تبدیل خواهد شد

همانطور که از نتایج بر می‌آید براساس وزن نسبی عوامل تنظیم یافته برای نقاط قوت و فرصت‌ها نشان دهنده این است که همه عوامل وزن نسبی بیش از ۰/۳ دارند، بنابراین عوامل انتخاب شده از وضعیت خوب و پایداری برخوردار می‌باشد. عوامل تنظیم یافته برای نقاط ضعف و تهدیدها نشان می‌دهد که همه عوامل امتیاز وزنی بیش از ۰/۳- دارند بنابراین وضعیت بسیار نامطلوبی دارند که باید جایگزین یا حذف شوند.

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل SWOT جهت دستیابی به توسعه روستایی منطبق با شرایط روستاهای هدف گردشگری بخش کوهسرخ کاشمر، راهکارهای ذیل ارائه می‌گردد:

- استراتژی‌های رقابتی / تهاجمی (SO)

• بهره‌گیری بهینه و هدفمند از افزایش انگیزه مسافرت در بین طبقه شهرنشین و نیز نزدیکی با مراکز شهری پر جمعیت (کاشمر و تربت حیدریه) در جهت بهره‌برداری از جاذبه‌ها و فرآورده‌های توریستی روستایی

۶- نتیجه گیری

یکی از الزامات توسعه پایدار در مناطق خشک آن است که منابع طبیعی به عنوان میراث جمعی بشریت به گونه ای محافظت شوند که علاوه بر پاسخگویی به نیازهای نسل حاضر، ظرفیت پاسخ دهی به نیازهای نسل آینده را نیز داشته باشند. با توجه به جاذبه های موجود در این مناطق، گردشگری یکی از موارد مهم جهت توسعه آن است. با توجه به محرومیت این مناطق به ویژه روستاها به خاطر قرارگیری شان در مناطق خشک این صنعت می تواند وسیله ای برای ایجاد درآمد و اشتغال برای مردم این مناطق و جلوگیری از مهاجرت روستائیان شود و این خود در درازمدت باعث ایجاد انگیزه در جهت حفاظت از این اکوسیستم غنی بیابانی و ... می شود. گردشگری کمکی در مسیر ارتقای فرهنگی و خودباوری مردم مناطق خشک و عاملی در جهت توسعه پایدار منطقه نیز به شمار می آید. البته از آثار منفی زیست محیطی این صنعت در صورت استفاده مفرط و بدون برنامه ریزی از منطقه نیز نباید صرف نظر کرد. اما به طور کلی می توان عنوان کرد که گردشگری با برنامه ریزی اصولی، انجام تحقیقات جامع و توجه به راهبردهای حاصل از الگوی تحلیل SWOT می تواند عاملی در جهت توسعه اقتصاد ملی و محلی این مناطق به شمار می آید. با توجه به این دیدگاه ها نتیجه گیری نهایی از باب تحو استراتژی برای گسترش گردشگری در بخش کوهسرخ، وضعیت منطقه از لحاظ نوع گردشگری پذیر و تقویت نقاط قوت و برنامه ریزی برای ارتقاء نقاط ضعف و استفاده از فرصتهای پیش روی منطقه و برنامه ریزی در جهت مقابله با تهدیدها در جهت گسترش گردشگری در منطقه و ایجاد یک توسعه پایدار در منطقه ای گام برداشته شود.

تجهیزات مختلف گردشگری در نواحی روستایی مورد مطالعه صورت گیرد.

- بازننگری به نحوه توزیع امکانات، خدمات و تسهیلات گردشگری و اولویت دهی تخصیص مجدد این نوع امکانات به نواحی روستایی با قابلیت بالا و متوسط جذب گردشگر همانند دهستان برکوه بخش کوهسرخ
- بازننگری به قوانین و مقررات اراضی (زمین) روستایی در روستاها و مکانهای گردشگری این ناحیه به منظور بهره برداری و استفاده از قسمت های مختلف آن برای عموم (مردم و گردشگران) و همچنین جلوگیری از بورس بازی زمین
- بازننگری و توسعه نهادها و سازمانهای مرتبط در منطقه مورد مطالعه برای آموزش مردم و گردشگران به منظور بهره گیری بهینه و هدفمند از منافع و اثرات مثبت گردشگری.

- استراتژی های تدافعی (WT)

- برگزاری سمینارها و نشست های «توسعه سرمایه گذاری در صنعت گردشگری روستایی» توسط شورای شهر ریوش با سایر دستگاه ها و مسئولان مرتبط با کارآفرینان، دعوت از سرمایه گذاران مقیم ایران و ایرانیان صاحب سرمایه خارج از ایران و ایجاد تسهیلات و امتیازات ویژه سرمایه گذاری در زمینه احداث هتل ها، مجتمع های اقامتی، تأسیسات تفریحی همچون پارک های تفریحی و جنگلی، ایجاد زمین های ورزشی و مؤسسات آموزشی و علمی چون باغ پرندگان، موزه تاریخ طبیعی و مناظر روستایی و ...
- آموزش و اطلاع رسانی به مردم در نحوه برخورد با گردشگر و گردشگری در روستاهای مورد مطالعه، به منظور جلوگیری از تعارض بین گردشگران و مردم، می باید به گردشگران در زمینه فرهنگ و آداب و رسوم، مکانهای خاص و سایر موارد آموزش داده شود.
- تدوین قوانین و مقررات ویژه جهت استفاده بهینه جاذبه ها و فراورده های گردشگری و جلوگیری از تخریب، آلودگی و از بین رفتن این منابع در این نواحی

۱۱. قره‌نژاد حسن (۱۳۸۶): مقدمه‌ای بر توسعه گردشگری و مهمانپذیری، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد.

۱۲- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، دیدگاه‌های موجود در توسعه روستایی، مجموعه مقالات هفتمین کنگره جغرافیدانان ازران، مؤسسه جغرافیای دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۳.

۱۳- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، جزوه درس برنامه ریزی توسعه روستایی، مقطع دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۸.

۱۴- چاک وای گی و دیگران، جهانگردی در چشم انداز جامع، پارسیان، علی و اعرابی سید محمود، دفتر پژوهشهای فرهنگی، تهران، ۱۳۷۷.

12. Jiang, j, (2008), Evaluation of the potential of ecotourism to contribute local sustainable development: a case study of tengtuo village, china, Massey University, New Zealand.

13. Tremblay, p, (2006) desert tourism scoping study, desert knowledge crc, report 12 Australia, Charles Darwin University.

مراجع:

۱. سازمان جغرافیایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرهنگ جغرافیایی آبادیهای کشور، شهرستان کاشمر، ۱۳۷۲، جلد ۳۸، ص ۳۶۱.
۲. پاپلی یزدی محمد حسین و سقایی مهدی (۱۳۸۶): گردشگری، ماهیت و مفاهیم، انتشارات سمت.
۳. شاکری، عباس و فریدون سلیمی (۱۳۸۵): عوامل مؤثر در جذب سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد چابهار و اولویت‌بندی آنها با استفاده از تکنیک ریاضی Ahp، پژوهشنامه اقتصادی، شماره ۲۰، بهار.
۴. رکن الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۸۵)، راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT دهستان لواسان کوچک، مجله مدرس علوم انسانی دوره ۱۰، شماره ۲. تهران
۵. رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و قادری، اسماعیل (۱۳۸۱): نقش گردشگری در توسعه روستایی (نقد و تحلیل چهارچوب‌های نظریه‌ای)، دوره ۶، شماره ۲، مدرس.
۶. رضوانی؛ محمدرضا (۱۳۸۴) توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار، انتشارات دانشگاه تهران.
۷. جوان؛ جعفر و سقایی، مهدی (۱۳۸۳)، نقش گردشگری روستایی در توسعه منطقه‌ای با تاکید بر مدیریت روستایی، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای شماره ۲.
۸. مرکز آمار ایران (۱۳۸۵)، نتایج سرشماری نفوس و مسکن شهرستان کاشمر
۹. شارپلی جولیا ریچارد (۱۳۸۰) گردشگری روستایی؛ ترجمه رحمت‌الله منشی‌زاده و فاطمه نصیری، نشر منشی.
۱۰. شریف‌زاده، ابوالقاسم و مرادی‌نژاد همایون (۱۳۸۱) توسعه پایدار گردشگری روستایی، ماهنامه اجتماعی - اقتصادی جهاد سازندگی. تهران.